

## נדה ב

### איסור נדה לבעלה

כל אשה שרואה דם נטמאה להיות אב הטומאה, וגם נאסרת לבעלה. וילה"ס אם האיסור לבעלה הוא תולדה מזה שהיא טמאה בטומאת נדה, או דלמא שהם שני דברים, דהדם גורם גם טומאה וגם איסור לבעלה. ובתוס' ב"ק (יא. ד"ה דאין) כתבו דהיכא שיש ספק ספיקא אם טמאה, דאף דמטמאין אותה ברה"י, אבל היא מותרת לבעלה, והש"ש (ש"א פ"א) הוכיח מדבריהם שהאיסור אינו תלוי בהטומאה.

אמנם התוס' בסוטה (כח: ד"ה ברשות) נקטו דאשה הרואה כתם ברה"י מותרת גם לבעלה, כמו שהוכיח הרש"ש שם מדבריהם. ובשע"י (ש"א פ"ג) הוכיח כן נמי מהא דיוולדת אסורה לבעלה משום דכתיב 'כימי נדת דותה תטמא', והרי הפסוק מייירי בטומאה לבד, אע"כ דכל הטמא בטומאת נדה ממילא אסורה לבעלה, וצ"ע בהתוס' ב"ק דלא ס"ל הכי.

והנודע ביהודה (תנינא יו"ד סי' קכ) נקט כדעת הש"ש, והוכיח לה מהא דאשה שמצאה כתם בזמן שיושבת ברה"י דלא אמרינן ס"יט ברה"י טהור להחירה לבעלה, ובע"כ שהאיסור אינו תולדה מן הטומאה.

### מפקידה לפקידה

ברש"י (ד"ה שמאי ובכ"ד) מבוי שעכשיו היא ראתה דם בבדיקה, והרש"ש כתב דרש"י למד כן מהא דתנן 'מפקידה לפקידה', ומשמע שגם עכשיו מצאה ע"י בדיקה דוקא. והמהר"ם (ברד"ה שמאי) כתב דרש"י כתב כן ליישב לשון המשנה 'ידיה' שעתה, דמשמע ששמאי גם מחמיר קצת, והיינו שמטמא מתחילת הפקידה ולא מסופה נהרמב"ן תירץ דשמאי אמר כן לאפוקי מהלל ומחכמים, וכ"כ התוס' במנחות יט: ד"ה כנגד]. ותירץ עוד דרש"י אמר כן לרבותא דשמאי, דכיון שמצאה רק בבדיקה, הלא חזינן דכותלי בית הרוחם העמידוהו, אבל אילו מצאה בראייה גמורה, הלא בעינן למיחש שאתמול הגיע דם לבית החיצון ועמד שם, ודוקא עכשיו הדם יוצא.

### חזקת האשה

טעמא דשמאי דהעמידנה על חזקתה, ופרש"י (ד"ה העמד) בזמן שעסוקה בטהרות, והרש"ש העיר אמאי לא פירש בזמן שבדקה עצמה, ובאמת שכן כתב הרמב"ן, וביארו האמרי בינה (אה"ע סי' ל') ואבני"ז (חוי"מ סי' קעא) ותורת יקותיאל (סי' יח סק"א) דסובר רש"י דכיון דאיתרע החזקה שיש דם לפנינו, א"א להעמידה על חזקתה שהיא טהורה, דהיינו דבעלמא יסוד דינו של חזקה הוא 'אל תוציאנה מספק', משא"כ השתא דבע"כ יצאה מחזקתה, לא שייך חזקה כלל נומבוי ששייך חזקה אע"פ שלא ידוע אם באמת היה כך בשעתו, ועד"ז מצינו ברש"י כתובות כו: בזה שהעלו לכהונה ע"פ עד אחד].

### טעמא דהלל

בהא דאמר הלל ריעותא מגופה, פרש"י (ב: ד"ה כיון) שהיא עלולה לראות, ועד"ז כתבו הריטב"א ותוס' הרא"ש ולכא"ו מקור לזה מלהלן ד. דכיון דמצויה בה דמים כאינה בדוקה דמיא. והבית הלוי (בראשות פ"ג פס' כא) כתב דריעותא שמגיע מן הגוף עצמו גרע טפי כמו שמצינו לגבי היצר הרע, וגם למש"כ רש"י דטעמא משום שעשויה להשתנות, אכתי בעינן להא דהריעותא היא מגופה.

המהרי"ט (ח"א סי' מא) הוכיח מדברי רש"י דחזקה העשויה להשתנות לא הוי חזקה, אבל הש"ש (ש"ג פ"י) הוכיח לא כן, דהא הלל החמיר רק בקדשים ותרומה, אבל לגבי חולין מודה לשמאי דמעמידין על חזקה.

### חזקת הטהרות

הראשונים הק' אמאי לא מעמידים הטהרות על חזקתם, דאף שהאשה הוי ספק להלל, אבל יש להם חזקת טהרות, והרמב"ן (חולין פו.) תירץ משום שיש ודאי מגע בין הגברא ובין הטהרות, להכי לא שייך בהם חזקה דהוי ריעותא [וכ"כ התוס' ר"ד כאן, והריטב"א קידושין עט.], ובתוס' הרא"ש כאן (ד"ה היכא) נראה דכיון דדין הטהרות תלויין באשה, להכי לא שייך בהם חזקה כלל, וכ"כ הריטב"א בעירובין לו. בשם הר"ם בר שניאור.

## ספק טומאה ברה"י

התוס' (ב. ד"ה מעת) הק' אמאי לא מטמאים האשה משום ספק טומאה ברה"י, ותירצו דכיון שמצאה הדם רק אח"כ, להכי הוי טומאה למפרע, ולא ילפינן זה מסוטה דהוי טומאה מכאן ולהבא. ודעת המהר"ם (ד"ה דלא) דתוס' סברי דבכלל אין ללמוד מסוטה על טומאה דלמפרע, אבל המהרש"א (ד"ה דלא) כתב דדוקא כנגד חזקת טהרה לא מטמאין למפרע ברה"י, אבל היכא שאין חזקת טהרה, שפיר אפשר לטמא למפרע ברה"י. ובסברת התוס' [לחלק דלמפרע לא ילפינן], ביאר רע"א (בתד"ה מעת) דבשעת מעשה לא היה ריעותא, ובאבי עזרי (פ"ט איסורי"ב ה"ג) כתב דלא חשיב ספק על למפרע.

ודעת התוס' דמעת לעת טמא גם ברה"ר, דכיון דודאי יש דם לפנינו לא ילפינן מסוטה, אבל דעת הרמב"ן ועוד ראשונים דבאמת טהור ברה"ר, וכן דייק המהרש"א (ב: ד"ה פרש"י) מרש"י שם.

בעיקר קושית התוס' דנימא ס"ט ברה"י טמא, כתב הש"ש (ש"א פט"ו) ליישב ע"פ יסוד הפנ"י דחזה"ג עדיף מרוב דחשיב כבירור, וא"כ הכא שיש לה חזקת הגוף שלא תראה מהני גם ברה"י, שהרי רוב מהני בס"ט ברה"י, וחזה"ג עדיף מרוב.

ובקושית התוס' דדנו לחלק בין רה"י ורה"ר, נח' האחרונים בכוונתם, שהאחיעזר (ח"א סי' א' סק"ד) ביאר דהיינו אם נגיעת הטהרות היתה ברה"י או ברה"ר, ואילו החזו"א (סי' צח סק"ו) כתב דתלוי במקום האשה בזמן לידת הספק.

## ספק טומאה ברה"ר

ברש"י (ב. ד"ה כגון) מבוי' דספ"ט ברה"ר אינו משום חזקת טהרה, אלא דהלכתא גמירי, וכ"כ התוס' (ד"ה הלל) דאפי' היכא דליכא חזקת טהרה, אכתי טהור ברה"ר, וכן דעת התוס' בחולין (ט:), אבל התוס' בסוטה (כח.) ובנזיר (נז.) סוברים שהוא רק מדין חזקת טהרה.

התוס' (ד"ה הלל) כתבו דהיכא שאין יכול להיות לא ילפינן מסוטה, ולהכי בשני נזירים דודאי אחד מהם נטמא ואחד לא נטמא, לא שייך לטהר שניהם ברה"ר או לטמא שניהם ברה"י. אבל מבוי' בתוס' דברה"ר יש להם חזקה, ולא ברה"י, וביאר המהר"ם (חולין ט: ד"ה התם) דאכתי ילפינן מסוטה דהיכא דהוי ברה"י שלא שייך חזקת טהרה, והא דלא ילפינן הוא דוקא הדין של ספק כודאי.

## מאי שנא ממקוה

בקושית הגמ' ממקוה צ"ב דהכא טעמא דהלל הוא משום דהוי ריעותא מגופה, ותירץ הריטב"א (ד"ה מ"ט) שגם במקוה וחבית חשיב ריעותא מגופה, שגם הם עלולים להחסר. ועי"ל דכוונת המקשן להוכיח דאזלינן בתר חזקה דהשתא אפי' כנגד חזקה דמעיקרא אפי' בלי הסברא של ריעותא מגופה.

וצ"ב עוד, דהא הלל החמיר דוקא בתרומה וקדשים, ובריטב"א מבוי' דהכא נקטינן דטעמא דהלל הוא מעיקר הדין [גם לחולין], ובחדוד הלכות (ד"ה ומאי שנא) ביאר דלגבי מקוה י"ל דהחמירו דוקא לקדשים ותרומה, ולגבי חבית י"ל דטבל חשיב כמו תרומה.